

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زبان فارسی

ویژه داوطلبان کنکور
و دانش آموزان دبیرستان و پیش دانشگاهی

رشته تجربی، ریاضی، علوم انسانی
و دانشجویان دانشگاهها

زبان فارسی / مؤلفان جواد امیرسالاری ... {و دیگران}؛ به طراحی محمدرضا زرسنج
 به ویراستاری محمدرضا زرسنج ، حروفچین رایانه ای پریوش خسروی . -
 شیراز : مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی میرزای شیرازی (نشر امیدواران) ، ۱۳۸۲ .
 ۲۶۵ ص .

۱. زبان عربی . - دستور - مسائل و تمرینها و غیره . ۲. فارسی - دستور - پرسشها و پاسخها
 - سؤالهای امتحانی . ۳. دانشگاهها و مدارس عالی - ایران . آزمونهای ورودی . الف. امیرسالاری
 جواد، مؤلف . ب. زرسنج، محمدرضا، طراح . ج. زرسنج ، محمدرضا، ویراستار . د. خسروی ،
 پریوش ؛ حروفچین رایانه ای ه . عنوان : فارسی .

۴۷۶ / فا	Pk
ز ۲۳	۶۲۴۲
۱۳۸۲	ز ۲۲۸
	۱۳۸۲

شناسنامه کتاب :

عنوان کتاب : زبان فارسی

مؤلفان : جواد امیرسالاری ، میترا بهمنی، آسیه جعفری، سیدناصر حیدری، محمدرضا زرسنج،
 راضیه سلمان پور، الهه شیردل ، جانعلی مرادی، افضل مقیمی

طراحان جلد : محمدرضا زرسنج

حروفچینی رایانه ای : پریوش خسروی

ویراستار : محمدرضا زرسنج

ناشر : مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی میرزای شیرازی (نشر امیدواران)

تعداد صفحات : ۲۶۵

قطع : رحلی

نوبت چاپ : اول - زمستان ۱۳۸۲

شمارگان : ۵۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی : مصطفوی

قیمت : ۱۵۰۰ تومان

ISBN : 964-6623-86-7

شابک : ۹۶۴-۶۶۲۳-۸۶-۷

مقدمه :

سازمان آموزش و پرورش استان فارس در راستای اجرای یکی از مهمترین اهداف خود که انتقال علوم و تجارب سودمند به دانش آموزان است به همت استادان و دبیران استان تحت عنوان هسته علمی، مبادرت به تهیه کتب پرسشهای چهارگزینه ای به همراه پاسخهای تشریحی بر اساس برنامه های مدون وزارت متبوع کرده است.

رجای واثق داریم که علاوه بر نیل به هدف مزبور گامی هر چند کوچک در ایجاد مهارت، بالا بردن دقت و افزایش سرعت در پاسخگویی به سئوالات و پرسشهای چهارگزینه ای برای دانش پژوهان مراکز پیش دانشگاهی و داوطلبان شرکت در آزمون سراسری ورود به دانشگاه برداشته باشیم.

در این راستا ضمن تشکر از تمامی دست اندرکاران تهیه این مجموعه به ویژه گروه آموزشهای نظری و پیش دانشگاهی سازمان، از همه صاحب نظران، استادان و دبیران محترم برای بهبود و اصلاح کتاب در چاپهای بعدی انتظار ارائه طریق و پیشنهادهای ارزنده را دارم.

حمیدرضا آذری

رئیس سازمان آموزش و پرورش فارس

بنام ایزد یکتا

سپاس خداوندی را که به ما توفیق خدمت داد تا گامی هر چند کوچک برای ارتقاء سطح علمی و آگاهی دانش آموزان این مرز و بوم برداریم. اینک بیاری حق تعالی و کوشش مستمر عاشقان تعلیم و تربیت در معاونت متوسطه نظری و مهارتی سازمان آموزش و پرورش فارس و همکاری خداپسندانه دبیران مجرب و دلسوز استان برای اولین بار اقدامی بس بزرگ در تهیه و تدوین کتب مخصوص داوطلبان کنکور بعمل آمده، لازم می‌دانیم که این اقدام فرهنگی مفید را ارج نهیم و از خدای بزرگ مسئلت داریم که ما را در تنظیم و چاپ و توزیع این کتب سودمند یاری نماید.

امید آنکه کتابهای موجود چراغی باشد فرا راه نوجوانان و جوانان عزیز ایران اسلامی.

دانش آموزان و دانش پژوهان عزیز: بهارتان پرگل و گلزار وجودتان سرشار از رایحه دل انگیز محبت و نغمه شیرین هدایت باد.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی میرزای شیرازی

جناب آقای محمدرضا زرسنج

سرگروه محترم آموزش ادبیات فارسی آموزش و پرورش استان فارس

فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ضمن تشکر مجدد از اظهار نظر جناب عالی درباره متن پیشنهادی دستور خط فارسی، با خوشوقتی بسیار نسخه‌ای از صورت مصوب آن را به همراه دفتری که شامل اظهار نظرهای رسیده است به حضورتان تقدیم می‌کند. غرض از تدوین و تصویب این مجموعه قواعد، که استفاده از آن به تأیید ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده، جلوگیری از بروز تشبث و آشفتگی در رسم الخط فارسی است؛ از این رو، تقاضا می‌شود چنانچه افراد یا واحدهایی در حوزه کار جناب عالی با رسم الخط فارسی سر و کار دارند توجه آنان را به نحو مقتضی به رعایت قواعد دستور خط فارسی جلب فرمایید.

امید است تدوین و تصویب این مجموعه در تقویت خط و زبان فارسی که از جمله بنیادهای هویت ملی ماست مؤثر واقع شود و از سوی همه ایرانیان و فارسی زبانان مورد استقبال قرار گیرد. /س

غلامعلی حدادعادل

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی

دکتر لطف الله یارمحمدی*

استاد دانشگاه شیراز و عضو پیوسته فرهنگستان علوم

۱- مقدمه

تانگردی آشنا زین پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

جناب آقای زرسنج از اینجانب خواستند که مطالبی تحت عنوان «رابطه زبان شناسی جدید و دستور» بنویسم تا از باب پیشگفتار یا مدخل در آغاز کتاب دستور آموزشی تألیف شده تحت سرپرستی ایشان قرار داده شود. بنده هم با کمال میل در زیر به اجمال نکاتی در این زمینه به رشته تحریر درمی آورم و سعی می کنم نوشته به زبان ساده و غیر فنی باشد تا بلکه مورد استفاده آحاد بیشتری از خوانندگان گرامی قرار گیرد. ناگفته نماند که در این زمینه قبلاً خود بنده و همکاران عزیزم در جاهای دیگر گفتنیها را گفته ایم. (ر.ک. یارمحمدی و دیگران، ۱۳۸۲) در این جا نیز با مطالب قبلی و نکات جدید دیگر، سخن خود را به اجمال سامان می دهیم. چنانچه در آغاز تعاریفی از زبان، زبان شناسی و دستور ارائه دهیم خود به خود رابطه زبان شناسی و دستور روشن خواهد شد.

۲- تعریف زبان

زبان به گفته زبان شناسان، نظامی است ساخته شده از نشانه های آوایی که به کار ارتباط انسانی و انتقال پیام می آید. بنابر این تعریف، زبان، اولاً سرشتی آوایی دارد و ثانیاً نقشی ارتباطی. ولی زبان انسان جز نقش ارتباطی خود، نقشهای مهم دیگری دارد. لذا، برخی از زبان شناسان، به ویژه آنان که از چشم اندازهای روان شناختی، جامعه شناختی، عصب شناختی، فرهنگی، فلسفی و یا ادبی به زبان نگریسته اند، تعریف بالا را بیش از اندازه محدود می بینند. این گروه از زبان شناسان بر آن اند که زبان پاره ای از شخصیت انسان و لذا جزئی از سرشت او نیز هست؛ یا گوشه ای از هستی جمعی او به حساب می آید؛ یا خانه فرهنگی انسان و سطح و ساحت هستی قومی و تباری و یا جهانی او هم هست؛ یا مایه ای از شناخت و جهان بینی او نیز به شمار می آید و با فضای آفرینشگری عرصه خلیفه الهی او پیوند دارد و در پرورش استعدادها و وجود فکری او نقش آفرین است.

شک نیست که برای کسانی که از منظری سوای زبان شناسی محض به زبان و مسائل آن می نگرند، همین چشم انداز گسترده است که می باید فرا روی آنان قرار داده شود. برای اینان، زبان به گونه ای که در تعریف زبان شناسان محض می گنجد تنها نقطه آغاز می تواند باشد که هر چند لازم است، کافی نیست.

* جناب آقای دکتر یارمحمدی، فارغ التحصیل رشته زبان شناسی از دانشگاه ایندیانا، عضو جامعه زبان شناسان آمریکا، رئیس هیئت مدیره انجمن استادان زبان انگلیسی آسیا، مؤلف بیش از